

BOTEÅORTENS HÄSTAVELSFÖRENING 100 ÅR

Bakgrunden till föreningens bildande var den alltmer tilltagande korsningsaveln kring sekelskiftet 1900.

Den ursprungliga nordsvenska hästen, uppblandades med både varmblod och tyngre hästraser som t.ex. ardenner, med mindre lyckat resultat. Ett område som stod emot, och bibehöll nordsvenskens renrasighet, var socknarna Överlänns, Boteå och Styrnäs. Stor del i detta måste tillskrivas grundaren av Björkå AB; Ole Gjörud. Med sina kontakter i födelselandet Norge, importerades flera dugliga avelshingstar av "den gamla lanthästrasen". Detta arv förvaltades vidare av Gjöruds efterträdare (och måg) Per-Henrik Norberg.

Fram till 1917 uppställade då Björkå AB avelshingstar i Björkå, Holm och Offer. Initiativ togs då samma år till att bilda en förening, att främja och bedriva hästavel. Ett bevis på den tidens prägel är att i de första stadgarna föreskrivs att föreningsstämman ska kungöras i ortens kyrkor. Vid konstitueringen bestämdes att av styrelsens fem ledamöter skulle två vardera representera Boteå och Styrnäs och en från Överlänns. Till ordförande valdes förvaltaren på Holms säteri, Vilhelm Sjögren. Ledamöter blev från Boteå: Anders Ulander (Stöndar), Johan Bodin (Arlom) och från Styrnäs: Constantin Näsholm (Solum), C.J. Öhman (Djuped), samtliga bönder.

Föreningen startade nu hingsthållning i egen regi och den första avelshingsten, Brullebas 385, inköptes från Norge. Denna verksamhet har fortsatt och således pågått i 100 år! Många hingstar har passerat revy, där två av de mest betydelsefulla får sägas vara Ingemar 412 och Frank 1579.

Genom åren har föreningens medlemmar, där det funnits goda avelsston, haft möjlighet sälja välartade hingstfölar till Statens Hingstuppfödninganstalt Wången i Jämtland. Edvard Nilsson i Sunnersta var uppfödare till flera stambokförda hingstar, som Herkules 834 och Undrom 1931. Men framförallt till Valde 643, för övrigt en son till tidigare nämnde Ingemar 412. Valde blev en mycket populär och framgångsrik avelshingst och kom att betäcka ca 1 200 ston. Han blev också far till närmare 50 stambokförda och avelsverksamma söner.

1929 inträder en ny epok i föreningens historia då man erhåller tillstånd att arrangera travtävlingar med totalisator på Ångermanälvens is i Nyland. Detta var från början ingen ekonomisk framgång men kom att så småningom bidra till föreningens resultat. I slutet av 1950-talet började det alltmer ökande travintresset i Ådalen väcka frågan att arrangera travtävlingar i egen regi. Boteåorten visade sig emellertid vara hårda förhandlare. 1956 kördes istrav som vanligt men inför 1957 kom man helt enkelt inte överens och allt tävlande ställdes in! Med medling av ifrån Stockholm uppresta representanter från travförbundet centralt hölls så ett möte på Nylands Hotell. En överenskommelse

träffades, där Boteåorten överlät totorättigheterna till det nybildade Ådalens Travsällskap, vilket gjorde att landbanan Dannero kunde invigas 1958. Uppgåelsen innebar, att Boteåorten i 30 år erhöll ekonomisk ersättning. Styrelsen, med ordförande Lars Dahlstedt, tog då beslutet att investera i bankaktier. Värdeökningen och avkastningen från dessa har gjort att föreningen över tid byggt upp en solid ekonomi. Tack vare detta, har föreningens medlemmar till subventionerade kostnader genomfört flera resor med hästanknytning, både inom Sverige och i Europa.

Vilhelm Sjögren verkade som ordförande till 1946, då han avlöstes av sin efterträdare, även i yrkesrollen, förvaltare Lars Dahlstedt på Holms säteri. Under Lars Dahlstedts ordförandeskap utvecklades flera verksamheter. Med början 1947 anordnades beten, huvudsakligen för unghästar. Kundunderlaget var hela Ådalen och under 1950-talet kunde det vara uppemot 60 hästar. Detta fördelat på tre beten; Kalknäs, Törsta och Solumsholmen, där Solumsholmen drevs längst, till 1971.

1948 bildas en annexförening, Boteåortens Hovvårdsförening, vilken var verksam till 1966.

1952 sammanslås Boteåortens och Bjärtråortens Hästavelsföreningar. Då tas även initiativ till att spela in en propagandafilm "Levande Hästkrafter" (SOLfilm).

1954 inköptes, för att tillmötesgå "travfolket", Bjelke 1400 (e Remin), från Wången. Där visade föreningen sina finansiella muskler, då man vid auktionen betalade för den tiden hisnande summan 33 000 kr!

1955 tas beslut, att alla ston som tillfördes föreningens hingstar ska genomgå sexuell kontroll. Då det under den här perioden kunde betäckas uppemot 150 ston (!) var det en betydelsefull och välmotiverad åtgärd.

I slutet av 1950-talet utvecklades i samarbete med Föreningen Nordsvenska Hästen och med hjälp av Veterinärhögskolan, en detalj på arbetssele; "Björkåputan".

1969 erhöll Boteåorten i samband med Elmiamässan i Jönköping av Föreningen Nordsvenska Hästen utmärkelsen "Silverhästen" (Wilhelm Hallanders pris) för "dess initiativrika, mångskiftande och framgångsrika aktiviteter på olika områden".

1978 tas beslutet att avveckla hästhållningen på Holms säteri. Stallmästaren Per Ola Olsson valde då att fortsätta med hingsthållningen, som uppdragstagare åt Boteåorten. De första åren i Ramvik och därefter Bergeforsen. Nuvarande hingsthållare är Jan-Ove Lundkvist, Arnäs, med hingsten Bark 2022.

Lars Dahlstedt innehade ordförandeposten till 1983, då han efterträddes av Nils-Olov Nilsson i Sunnersta.

Från 1994 är Lennart Hjeltström, Strinne Bjärtrå, ordförande.

Efter 100 år är föreningen därmed inne på sin blott fjärde ordförande! Kuriosa är också att Boteåorten är Sveriges näst äldsta verksamma hästavelsförening. Ett år tidigare, 1916, grundades nämligen Orust Hingstförening i Bohuslän.

Den hundraåriga årsstämman hålls nu i Boteå sockenstuga 24 april.

På övervåningen i bibliotekets lokaler, deponeras då för föreningens räkning, en stamboksförteckning från 1909 och därefter i obruten följd från 1915 fram till idag, rasstambok för nordsvenska hästar. Dessutom föreningens första kassabok och protokollsbok, som nuvarande ordförande under fjolåret hämtade i Småland, hos förste ordförande Vilhelm Sjögrens dotterdotter.

Anders Bodin
Undrom

Källor: L. Dahlstedt: Boteåorten 60 år
S. Johansson: Dannero 25 år
Föreningen Nordsvenska Hästen, hemsida, Y-län

Bildtext 1:

Valde 643, född 1923 hos Edvard Nilsson, Sunnersta, kom att bli en matador och linjebildare i den nordsvenska brukshästaveln.

Bildtext 2:

Företrädare för Boteåorten mottar Wilhelm Hallanders pris "Silverhästen". Fr. v. ordf. Lars Dahlstedt, v. ordf. Helge Hjelström och stallmästare Per Ola Olsson.

